

ORIGINAL RESEARCH PAPER

The effectiveness of supplemental content of ROSHD magazines on improving students' Persian learning in the post-corona

H. Zabet^{*1}, F. Ghasemidoroh².

¹ Master of Educational Research, Payam Noor University, Tehran, Iran.

² Elementary education expert, Farhangian University, Birjand, Iran.

ABSTRACT

Keywords:

Post-corona
Farsi
ROSHD magazines
Learning

¹ .Corresponding author
✉ info.ac.1369@gmail.com

Background and Objectives: Virtual education during the Corona pandemic has presented numerous opportunities for growth in the education system, but it has also led to setbacks in learning basic subjects, particularly among elementary school students. The study aimed to investigate the impact of ROSHD magazines on Persian learning skills among fourth-grade male students. **Methods:** The research method used was a semi-experimental pre-test-post-test with a control group. The study population comprised all male students in the fourth grade of primary schools in Birjand city in 2023, with a sample size of 40 male students selected by available sampling method. The researcher used pre-test-post-test to collect data, and the content validity of the test was examined using the two-dimensional table of objective-content. Experts and three colleagues of the fourth grade confirmed the face validity of the test, with a reliability coefficient of 0.78. **Findings:** The analysis of covariance statistical test was used to analyze the data, with the results indicating a significant difference between the average scores of the Farsi learning variable in the experimental and control groups. The use of student ROSHD magazines explained 21.9% of the variance of the post-test scores of Persian learning ($F_{(37,1)} = 10/35, p < 0/005$ partial $\eta^2 = 21/9\%$). **Conclusion:** It is essential to consider the complementary role of ROSHD magazines in enhancing students' learning and compensating for any weaknesses or deficiencies caused by virtual education.

ISSN (Online):

DOI: 10.48310/reek.2024.15425.1267

Received: 2023/12/15

Reviewed: 2024/02/10

Accepted: 2023/02/17

PP: 55-68

Citation (APA): Zabet, H. Ghasemidoroh, F. (2024). The effectiveness of supplemental content of ROSHD magazines on improving students' Persian learning in the post-corona, *The Journal of research in elementary education*, 5(10), 55-68

 <https://doi.org/10.48310/reek.2024.15425.1267>

اثربخشی محتوای تکمیلی مجلات رشد بر بهبود یادگیری فارسی دانش‌آموزان در پسا کرونا

مقاله پژوهشی

حسن ضابط*^۱، فاطمه قاسمی درح^۲.

۱. ارشد تحقیقات آموزشی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

۲. کارشناس آموزش ابتدایی، دانشگاه فرهنگیان، بیرجند، ایران.

چکیده

پیشینه و اهداف: آموزش مجازی در دوران همه‌گیری کرونا در کنار فرصت‌های زیاد مرتبط با رشد و توسعه نظام تعلیم و تربیت با مشکلاتی در زمینه یادگیری دروس پایه مخصوصاً در بین دانش‌آموزان دوره ابتدایی نیز همراه بوده است. پژوهش حاضر باهدف بررسی اثربخشی محتوای مجلات رشد بر یادگیری فارسی دانش‌آموزان پسر پایه چهارم انجام شد. **روش‌ها:** روش پژوهش نیمه‌آزمایشی از نوع پیش‌آزمون - پس‌آزمون همراه با گروه کنترل بود. جامعه آماری پژوهش تمامی دانش‌آموزان پسر پایه چهارم ابتدایی شهرستان بیرجند در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۰۱ بود. نمونه آماری پژوهش ۴۰ نفر از دانش‌آموزان پسر پایه چهارم بودند که با شیوه نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. برای گردآوری داده‌ها از پیش‌آزمون - پس‌آزمون محقق ساخته فارسی استفاده گردید. با استفاده از جدول دویعدی هدف - محتوا روایی محتوایی آزمون مورد بررسی قرار گرفت. همچنین، متخصصان و ۳ تن از همکاران پایه چهارم روایی صوری آزمون را تأیید کردند. ضریب پایایی سؤالات آزمون نیز با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شد که میزان ۰/۷۸ به دست آمد. **یافته‌ها:** جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها، علاوه بر آمار توصیفی، از آزمون آماری تحلیل کوواریانس استفاده شد. نتایج نشان داد که بین میانگین نمرات متغیر یادگیری درس فارسی در گروه آزمایش و کنترل تفاوت معناداری وجود دارد. با در نظر گرفتن مجذور اتا می‌توان گفت کاربرد مجلات رشد دانش‌آموز، ۲۱/۹ درصد واریانس نمرات پس‌آزمون یادگیری درس فارسی را تبیین می‌کند. **نتیجه‌گیری:** توجه به نقش مکمل مجلات رشد در تعمیق یادگیری و آموخته‌های دانش‌آموزان و همچنین، جبران ضعف دانش‌آموزان و نقایص ناشی از آموزش مجازی مزید امتنان است.

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI:

10.48310/reek.2024.15425.1267

واژه‌های کلیدی:

پسا کرونا

فارسی

مجلات رشد

یادگیری

۱. نویسنده مسئول

Info.ac.1369@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۹/۲۴

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۱۱/۲۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۱/۲۸

شماره صفحات: ۵۵-۶۸

مقدمه

در پایان سال ۲۰۱۹ و با آغاز سال ۲۰۲۰ میلادی شیوع ناگهانی نوع جدیدی از ویروس به نام کووید ۱۹ تمامی جهان را دگرگون ساخت (Tang et al, 2020). این پاندمی^۲ در همان ابتدا، تمام جهان را درنوردید و همه‌ی بافت‌های سیاسی، اقتصادی-اجتماعی و آموزشی را فلج کرد (Daniel, 2020). در آغاز پاندمی مدارس تعدادی از کشورهای جهان قبل و بعد از اعلام رسمی سازمان جهانی بهداشت^۳ تعطیل و بسته شد (Misirli & Ergulec, 2021; Viner et al, 2020). آمارها نشان می‌دهند که پس از مدت کوتاهی از جولان ویروس کووید ۱۹ بیش از یک میلیارد نفر در سراسر جهان از آموزش حضوری محروم شدند و نیازهای آموزشی خود را از طریق آموزش از راه دور^۴ دریافت کردند (Gandolfi, 2021). این امر تا آنجا پیش رفت که جهان برای اولین بار موقعیتی را تجربه کرد که در آن تمامی معلمان به صورت مجازی آموزش می‌دادند و تمامی دانش‌آموزان نیز به صورت مجازی و از راه دور آموزش را دریافت می‌داشتند (Misirli & Ergulec, 2021; Mohebi Amin & Mohebi Amin, 2022). این در حالی بود که برای این نوع آموزش از قبل طراحی نظام‌مندی صورت نگرفته بود و ادامه این نوع آموزش با اشکالات متعددی همراه شد که عملاً اثربخشی این نوع آموزش را با چالش‌های جدی مواجه ساخت (Gandolfi, 2021).

اکنون، تقریباً پس از گذشت دو سال از شیوع کووید ۱۹ و با مهار نسبی این ویروس و به دنبال آن بازگشایی مجدد مدارس به صورت رسمی، بهتر می‌توان در خصوص اثرات زیان‌بار طولانی‌مدت آموزش از راه دور در طول این همه‌گیری صحبت کرد و پیامدهای ناگوار آن را به طور دقیق‌تر مورد بررسی قرارداد. بررسی‌ها و بازنگری پژوهش‌های صورت گرفته نشان می‌دهد که معلمان و دانش‌آموزان و حتی والدین آنان در طول مدت شیوع کرونا با مشکلات متعدد جسمانی مانند چاقی، دیابت، عادات نامطلوب نشستن، ضعف بینایی، خستگی مفرط، چالش‌های اجتماعی و فرهنگی (Ajam et al, 2022) مانند مشکلات روحی، افسردگی، انزوا و گوشه‌گیری، پرخاشگری، اعتیاد به تلفن همراه (Cheong et al, 2016)، غرق شدن در اینترنت و دنیای مجازی و شبکه‌های اجتماعی^۵، ترک تحصیل، چالش‌های آموزشی مانند ضعف در درس پایه به دلیل عدم تعامل واقعی و معنادار در این نوع آموزش (Nouri Shirazi et al, 2021)، عدم سواد فناورانه اساتید و فراگیران، عدم توجه به تفاوت‌های فردی (Rostaminejad et al, 2022; Ajam et al, 2022)، نادیده گرفتن سبک‌های یادگیری، عدم کارایی برای دروس عملی و آزمایشگاهی (Tang et al, 2020)، عدم تمرکز و حواس‌پرتی دیجیتال (Rostaminejad et al, 2022)، موارد اخلاقی اعم از تقلب، سوءاستفاده از دوران آموزش مجازی در ارزیابی‌های کلاسی و ماهانه، مشکلات دخالت والدین، ضعف تربیت و .... مواجه بوده‌اند (Cheong et al, 2016; Dontre, 2021; Rajab et al, 2020). حتی این امر در سایه توجه به اصول ناظر بر برنامه‌های تربیتی و درسی برنامه درسی ملی ضرورتی دوچندان می‌یابد که باید در رفع و جبران آن قدم‌های جدی برداشت.

فارغ از توجه به سایر چالش‌ها، مشکلات آموزشی و ضعف در درس پایه در دوره ابتدایی یکی از موضوعاتی بوده است که به هنگام بازگشایی مجدد مدارس بیش از سایر مشکلات توجه معلمان را به خود جلب کرده است (Mohebi Amin & Mohebi Amin, 2022). در بین درس پایه نیز درس ادبیات فارسی و بحث دانش‌های زبانی در دوره ابتدایی نسبت به سایر حوزه‌ها از تأثیر بسزایی برخوردار است که هرگونه ضعف در آن مشکلات و چالش‌های بی‌شماری را در زندگی تحصیلی و شغلی آینده فرد بر جای خواهد گذاشت (Mohammadi et al, 2016). ضرورت توجه به این درس به

1. Covid 19

2. Pandemic

2. World Health Organization (WHO)

4. Distance Learning

5. Social network

این دلیل است که زبان و ادبیات فارسی نشانه هویت ملی هر فرد، عامل ایجاد اتحاد و پیوستگی بین اقوام مختلف ایرانی و سبب اتصال گذشته به حال و آینده است (Madrasi Saryazdi et al, 2017). همچنین، زبان بنیان‌گذار ارتباط با دیگران است. کارکردهای اجتماعی و هنری زبان عامل دیگری است که توجه به آن را بیش‌ازپیش لازم و ضروری می‌سازد. مهم‌تر اینکه زبان عاملی برای تفکر نیز است که رشد مهارت‌های زبانی زمینه درک سایر متون و موضوعات درسی و رشد انواع مهارت‌های اخلاقی، اجتماعی، ذهنی، ارتباطی، فرهنگی، شخصی و ... را فراهم می‌آورد (Mohammadi et al, 2016). آموزش زبان و ادبیات فارسی بر چهار مهارت زبانی گوش دادن، سخن گفتن، خواندن و نوشتن^۱ از طریق رمزگشایی و رمزگذاری نمادهای شنیداری و دیداری و مهارت‌های فرازبانی (تفکر، نقد و تحلیل) و چگونگی کاربست آن‌ها و نیز ادبیات فارسی تأکید دارد. در این حوزه، دانش‌آموزان به فهم زبان، باورها، ارزش‌ها و نگرش‌ها، ساختار زبانی، جایگاه و گشتار زبان فارسی و پیکره نظام‌مند و عناصر سازه‌ای و عوامل هنری و زیبایی در منابع اصیل و ادبیات کهن و معاصر دست می‌یابند. در دوره ابتدایی در سازمان‌دهی محتوا اساساً بر رویکرد ارتباطی تأکید می‌شود و سعی می‌شود تا ساخت کلمات، تلفظ آن‌ها و به‌طور کلی قانونمندی‌های زبانی در قالب تجربیات واقعی صورت بگیرد. همچنین در این دوره بر کارکرد هنری صرفاً به‌قصد لذت بردن از زبان تأکید می‌شود (Arian Nejad, 2023; Mohammadi et al, 2016).

از سوی دیگر، با شیوع سریع کرونا و پیاده‌سازی تمامی آموزش‌ها در قالب آموزش الکترونیکی و در نتیجه فاصل گرفتن از نظام حضوری و سنتی، در زمینه دروس پایه‌ای دانش‌آموزان مشکلات چندی در زمینه نگارش، املانویسی، خواندن و درک مطلب و... پدیدار شد. یکی از مواردی که انتظار می‌رود نقش تکمیلی مناسبی را در رفع کاستی‌های آموزش مجازی و مشکلات ناشی از آن و همچنین، تعمیق یادگیری فارسی دانش‌آموزان ایفا نماید، مجلات رشد^۲ است. به‌علاوه، باید در نظر داشت که دوران کودکی فرد تعیین‌کننده نقشه راه سال‌های آینده اوست؛ چرا که عدم استفاده مناسب از این دوران و عدم فراگیری بسیاری از این مهارت‌ها برابر با از دست دادن بسیاری از فرصت‌های تحصیلی و شغلی آینده خواهد بود. دانش‌آموزان انسان‌هایی کنجکاوند که باید این میل طبیعی آنان از طریق درگاه‌های ایمن و معتبر تأمین شود. مجلات رشد، یکی از این منابع مفید و مورد اطمینان است. علاقه به مطالعه باید از همان دوران کودکی در دانش‌آموزان نهادینه شود. مجلات رشد این امکان را فراهم می‌سازد تا نخستین تجربه‌های شیرین مطالعه در بین دانش‌آموزان پدید آید و میل به مطالعه و پژوهش را در میان آنان تقویت کند. مجلات رشد که پیش از انقلاب با عنوان پیک شناخته می‌شدند، می‌کوشند هر ساله، با ارائه مطالب تازه و غنی در زمینه‌های دستاوردهای علمی، داستان، شعر و... اثربخش ظاهر شوند (Mazaheri, 2013; Shah Mohammadi, 2020).

به همین علت، وزارت آموزش و پرورش کشور پس از پیروزی انقلاب اسلامی در راستای بهبود زبان و ادب فارسی در تمامی دوره‌های تحصیلی مدرسه‌ای اقدام به انتشار ۳۵ مجله با عنوان مشترک «رشد» با شمارگان بیش از ۳۶ میلیون نسخه در سال کرده است (Shah Mohammadi, 2018). این مجلات دارای کارکردهای متنوعی هستند که در زمینه‌های آموزشی، تحلیلی و اطلاعاتی، فرهنگی و تفریحی برای مخاطبان پیش‌دبستانی تا کارشناسان بزرگسال در حوزه‌های گوناگون علوم پایه، علوم انسانی و فنی حرفه‌ای منتشر می‌شوند که سعی می‌کنند در چارچوب تحول بنیادین در آموزش و پرورش به‌دقت، روزآمدی، جذابیت و تکمیل محتوای کتاب‌های درسی کمک کنند و زمینه رشد دانش‌آموزانی دین‌دار، فرهیخته متناسب با تحولات علمی و پژوهشی را فراهم آورند (Mazaheri, 2013). در میان فواید چندی که در خصوص انتشار مجلات رشد ذکر شده است می‌توان به اصلاح و ارتقای سواد و ذوق بصری دانش‌آموزان، تسهیل در

^۱. Listening, speaking, reading and writing

^۲. ROSHD magazine

فرایند رشد ذهنی و روحی و ایجاد فرصت‌های تازه یادگیری، توسعه فرهنگ مطالعه و برانگیختن روحیه جست‌وجوگری، افزایش دانش و وسعت نگرش، توسعه توانایی‌های علمی، فنی و نگارشی، تقویت نقش تربیتی معلمان و خانواده‌ها، تقویت املانویسی، انشانویسی و گویش، غنی‌سازی اوقات فراغت و سرگرم کردن هدفمند، پرورش خلاقیت ذهنی و هنری، افزایش شوق به مطالعه کتاب‌های درسی و پیشرفت تحصیلی و ... اشاره کرد (Shah Mohammadi, 2020).

در کنار سایر کارکردها، کارکردهای آموزشی و کمک‌آموزشی مجلات رشد از اهمیت بیشتری برخوردار بوده و سبب گردیده تا در کنار برنامه آموزش رسمی نقش مکمل و تقویت‌کننده را بر عهده داشته باشند. جهت پیگیری وظایف و اهداف آموزشی، مجلات رشد به نحوی طراحی شده‌اند تا ضمن توجه به نیازهای و علایق دانش‌آموزان، با استفاده از گرافیک پویا و تصویرگری جذاب و عکس‌های مناسب، علاوه بر افزایش گیرایی محتوا، در اصلاح و ارتقای سواد و ذوق بصری و ابعاد زیبایی‌شناختی دانش‌آموزان مؤثر واقع شوند و بدین ترتیب تأثیر لازم بر روح و ذهن دانش‌آموزان را ایجاد نماید و با نهادینه‌سازی فرهنگ مطالعه و افزایش شناخت و آگاهی دانش‌آموزان، امکان رویارویی با مسائل پیچیده امروز جامعه و جهان در آنان فراهم شود (Shah Mohammadi, 2018).

مطالعه مجلات رشد باعث افزایش شبکه واژگانی دانش‌آموزان می‌شود و توان گویش و سخن‌گفتن آنان را افزایش می‌دهد و به دلیل برقراری پیوندهای عرضی بین حوزه‌ها، معارف، مهارت‌های مختلف، باعث افزایش دانش و وسعت نگرش دانش‌آموزان می‌شوند. آنان در اشاعه دانش‌های علمی و فنی و نشان‌دادن وجوه گوناگون، جذاب و شگفت‌انگیز جهان پیرامون به دانش‌آموزان مؤثرند و باعث تهییج در نوشتن و جوشش ذوق ادبی و هنری آنان می‌گردد (Mazaheri, 2013). مجلات رشد علاوه بر رویکرد سرگرمی و تفریح و خواندن برای «لذت بردن»، قادر است دریافتن پاسخ‌های دانش‌آموزان و آموختن عمیق‌تر مفید باشد و قدرت درک و تحلیل عقلی و شناختی آنان را افزایش دهد و از این راستا، زمینه گفت‌وگوی بیشتر علمی میان دانش‌آموزان و معلمان را فراهم سازد. همچنین، بخش‌های طنز، معما، بازی و ... می‌توانند به غنای اوقات فراغت دانش‌آموزان کمک کرده و از این رهگذر شوق به مطالعه کتاب‌های درسی را در آنان تقویت کنند (Shah Mohammadi, 2018).

بازنگری مطالعات گذشته نشان می‌دهد که در حوزه مجلات رشد و اثربخشی آن در زمینه‌های تحصیلی و تربیتی دانش‌آموزان مطالعات متعددی صورت گرفته است. شاه‌محمدی (Shah Mohammadi, 2020) در مطالعه خود با عنوان «نقش مجلات رشد در ارتقای مهارت‌های برنامه‌ریزی و مطالعه درسی در بین دانش‌آموزان» به بررسی نقش این مجلات در بین دانش‌آموزان دوره دوم ابتدایی و دوره اول و دوم متوسطه پرداخت. نتایج این پژوهش حاکی از تفاوت معنادار بین میزان تأثیر مطالعه مجلات رشد بر مهارت‌های عمومی مطالعه، در بین دانش‌آموزان دختر و پسر و در دوره‌های تحصیلی بود. به بیان دیگر، میزان تأثیر این مجله‌ها بر مهارت‌های عمومی مطالعه در دختران بیش‌تر از پسران بود. بنابراین، استفاده از مجلات رشد مهارت‌های برنامه‌ریزی و مطالعه اعم از برنامه‌ریزی، زمان مطالعه درسی و ایجاد آمادگی برای امتحان در دانش‌آموزان را ارتقاء می‌دهد.

در پژوهش دیگری که توسط علوی‌مقدم و خیرآبادی (Alavi Moghaddam & Kheirabadi, 2014) انجام شده و به بررسی واژگان پایه در متن‌های داستانی و شعرهای مجلات رشد اختصاص یافته بود، نتایج این مطالعه مقایسه‌ای-تطبیقی که بر روی ۲۰ اثر از داستان و اشعار موجود در مجلات رشد انجام گردید، نشان داد که مخاطب شناسی یکی از مفاهیم بسیار بنیادی و اساسی در خلق و آفرینش آثار ادبی، آموزشی و کمک‌آموزشی به حساب می‌آید. متخصصان ادبیات کودکان و نوجوانان باید به مفاهیم و واژگان پایه که در بین تمامی دانش‌آموزان نقاط مختلف کشور قابل فهم است توجه داشته و به هنگام خلق محتوای آموزشی و کمک‌آموزشی از محتوای ناآشنا و مبهم دوری گزینند.

شیرزادپور و کاظمی (Shirzadpour & Kazemi, 2019) در پژوهش خود به نقش مکمل مجلات رشد در بهبود توجه و یادگیری دانش‌آموزان مدارس چند پایه اشاره داشته‌اند. آنان در مطالعه خود دریافتند که برای بهبود علاقه و انگیزش در بین دانش‌آموزان دوزبانه و چندپایه می‌توان از تلفیق مطالب مجلات رشد با موضوعات درسی مختلف بهره گرفت. شادابی محیط کلاس درس، پویایی و فعالیت دانش‌آموزان در جریان یادگیری، بهبود قدرت پاسخگویی دانش‌آموزان و افزایش علاقه به مجلات رشد و نهایتاً تعمیق و بهبود یادگیری آنان از نتایج این پژوهش بود.

در مطالعه دیگری با عنوان «ارزیابی مجلات رشد دانش‌آموز از نگاه کارشناسان، معلمان و دانش‌آموزان که توسط شاه‌محمدی (Shah Mohammadi, 2018) انجام شد، نتایج نشان داد که ۷۰ درصد از دانش‌آموزان مورد بررسی، اعتقاد داشتند که مطالب مجلات رشد دانش‌آموز بر میزان اطلاعات و یادگیری‌شان تاثیر داشته است. تقریباً ۲۲ درصد کارشناسان معتقد بودند که مجلات رشد انگیزه مطالعه و یادگیری را در در بین دانش‌آموزان تقویت می‌کند و کارشناسان، معلمان و دانش‌آموزان محتوای مجلات رشد را متناسب با نیازهای دانش‌آموزان می‌دانستند.

با عنایت به پژوهش‌های انجام شده و همچنین، باتوجه به کارکردهای آموزشی و کمک‌آموزشی مجلات رشد، انتظار می‌رود بهره‌گیری از محتوای تکمیلی محتوای مجلات رشد به دلیل همسویی بیشتر با برنامه درسی ملی و همچنین، سند تحول بنیادین و به دلیل هم‌نوایی بیشتر با محتوای کتب درسی تأثیر بیشتری بر یادگیری دانش‌آموز و بهبود نقاط ضعف آنان در پساکرونا داشته باشد؛ لذا پژوهش حاضر در پی دستیابی به این سؤال است که آیا محتوای تکمیلی مجلات رشد بر یادگیری فارسی دانش‌آموزان پسر پایه چهارم ابتدایی مؤثر است؟

روش

طرح، جامعه آماری و نمونه پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی است؛ چرا که در پی حل مسئله و رفع مشکل است (Rajabi ghasabeh, 2023). همچنین، از نظر نحوه گردآوری داده‌ها از نوع نیمه آزمایشی با پیش‌آزمون-پس‌آزمون همراه با گروه کنترل بود. جامعه آماری پژوهش را تمامی دانش‌آموزان پسر پایه چهارم ابتدایی شهرستان بیرجند در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۰۱ تشکیل می‌دادند که تعداد آن‌ها برابر با ۲۳۷۰ نفر بود. نمونه آماری پژوهش شامل ۴۰ نفر از دانش‌آموزان پسر پایه چهارم شهر بیرجند بود که به شیوه نمونه‌گیری در دسترس در قالب دو کلاس با ۲۰ دانش‌آموز (کلاس «۴۰۴» به‌عنوان گروه آزمایش که با استفاده از مجلات رشد و کلاس «۴۰۳» که به شیوه سنتی و معمول آموزش می‌دید) انتخاب شدند. دلیل انتخاب روش نمونه‌گیری در دسترس هم محدودیت‌های موجود بر سر راه پژوهش و همچنین کنترل متغیرهای مزاحم بر نتیجه پژوهش بود. به این منظور سعی شد تا ویژگی‌های دانش‌آموزان از لحاظ سن، جنس و وضعیت تحصیلی در هر دو گروه پژوهش یکسان در نظر گرفته شود. بنابراین، تمامی دانش‌آموزان پسر و با میزان ۱۰ سال سن بودند.

ابزارهای تحقیق

آزمون‌های محقق ساخته

جهت جمع‌آوری داده‌های پژوهش، از آزمون‌های پیشرفت تحصیلی محقق ساخته درس فارسی پایه چهارم ابتدایی و مطالب مرتبط با آن در مجلات رشد در ۴ حوزه املاء، انشاء، درک مطلب و در نهایت گسترش شبکه واژگانی در قالب پیش‌آزمون- پس‌آزمون یادگیری استفاده شد. روایی سوالات آزمون از طریق روایی صوری و محتوایی بررسی شد. در بعد روایی صوری، موارد مربوط به ظاهر، سادگی، وضوح و تناسب سوالات آزمون مورد بررسی و تایید قرار گرفت. در بعد روایی محتوایی، از جدول دوبعدی هدف-محتوا در طراحی سوالات آزمون استفاده گردید. برای این منظور، بررسی کیفی محتوا در دستور کار قرار گرفت. پژوهشگر، از نظر چند تن از معلمان پایه‌ی چهارم که حداقل سابقه ۵ سال تدریس متوالی در این پایه را داشتند، استفاده کرد و از آنان در خصوص متناسب بودن سوالات آزمون نظرخواهی کرد.

با دریافت بازخوردهای لازم، موارد ناقص اصلاح و رفع گردید. بدین ترتیب، آزمون نهایی با ۱۸ سؤال چندگزینه‌ای طراحی شد و در پیش‌آزمون و پس‌آزمون یادگیری مورد استفاده قرار گرفت. جهت برآورد پایایی سوالات آزمون نیز، از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که میزان $0/78$ به دست آمد که نشان دهنده پایایی مطلوب است. در ارتباط با آزمون نیز می‌توان افزود که آزمون دو بخش داشت. بخش اول شامل دریافت اطلاعات دموگرافیک از شرکت کنندگان به همراه دستورالعمل تکمیل سوالات بود. قسمت دوم شامل سوالات و گزینه‌های مربوط به هر یک بود و شرکت کنندگان می‌بایست گزینه صحیح را انتخاب می‌کردند. جهت کنترل متغیرهای مزاحم و دست‌یابی به نتایج مطلوب سعی گردید آزمون هر دو گروه در فضای آرام برگزار و محقق نیز جهت راهنمایی و پاسخ به سوالات احتمالی در هر دو گروه حضور داشته و از نزدیک فرآیند برگزاری را دنبال نماید.

فرایند

معرفی برنامه مداخله

از آنجایی که در پژوهش حاضر، به بررسی اثربخشی نقش تکمیلی مجلات رشد بر بهبود یادگیری فارسی دانش‌آموزان پایه چهارم پرداخته شد، لذا سعی گردید تا ضمن معرفی دقیق پژوهش به معلمان و دانش‌آموزان، از محتوای مجلات رشد در راستا و متناسب با اهداف کتاب فارسی پایه چهارم با تمرکز بر رفع نقاط ضعف ناشی از آموزش مجازی و بهبود یادگیری فارسی و تثبیت آن بهره گرفته شود؛ بنابراین، از مجلات رشد دانش‌آموز ویژه دوره دوم ابتدایی نسخ آبان، آذر، دی، بهمن و اسفندماه سال ۱۴۰۱ استفاده شد و بخش‌هایی از آن‌ها که مرتبط با درس فارسی و مفاهیم آن بود، انتخاب گردید. سپس، در جلسه نخست در خصوص پژوهش، اهداف و فرآیند آن با معلمان و به دنبال آن با دانش‌آموزان صحبت شد و موارد لازم به‌طور مبسوط تشریح و تبیین گردید. در جلسه بعد، پیش‌آزمون یادگیری درس فارسی با تاکید بر سنجش مفاهیم مطرح شده در کتاب درسی برگزار شد. سپس نتایج به دست آمده از پیش‌آزمون جمع‌آوری و ثبت گردید. پس‌از آن، گروه آزمایش به مدت ۳۰ جلسه با استفاده از مجلات رشد دانش‌آموز در کلاس درس و در طی ساعات درس فارسی آموزش دید. همچنین، برخی از بخش‌های آن را در خانه به‌عنوان تکالیف بسطی و امتدادی توسط دانش‌آموزان انجام شد.

در طول فرایند مداخله، محتوای درس فارسی به حوزه‌های موضوعی املا، انشا، درک مطلب و گسترش دایره واژگانی تقسیم شد. در هر حوزه موضوعی نیز سعی گردید مطابق سطوح طبقه‌بندی اهداف بلوم^۱ به سطوح بالای یادگیری نیز دقت شود. در حوزه املا در آغاز جلسه از دانش‌آموزان خواسته می‌شد تا مجلاتشان را باز کنند. در مرحله بعدی ابتدا متن توسط معلم خوانده می‌شد تا دانش‌آموزان با لحن مناسب و صحیح خوانی متن آشنا شوند. سپس، از آنان خواسته می‌شد تا خودشان متن را بخوانند و زیر کلمات مهم را خط بکشند و یا برجسته نمایند. سپس در قالب یک تکلیف بسطی - امتدادی از آنان خواسته می‌شد تا در منزل از همان متن از والدینشان املا گرفته و املائی والدین را ارزیابی نمایند و نتیجه را به معلم کلاس گزارش نمایند. سپس، معلم متن دانش‌آموزان را بررسی و بازخورد لازم را ارائه می‌داد. در حوزه انشا، ابتدا داستان موردنظر توسط دانش‌آموزان خوانده می‌شد. در گام بعدی، از آنان خواسته می‌شد تا متن داستان را از زبان خود و یا دوستشان روایت کنند، یا آخر داستان را به‌گونه‌ای که موردنظرشان است، تغییر داده و داستانی جدید خلق کنند. در دو بخش دیگر، درک مطلب و گسترش ذخیره واژگانی، نیز به همین منوال از آنان خواسته می‌شد تا ضمن مرور داستان، داستان را به زبان خود بیان، وقایع مهم آن را به ترتیب زمانی شماره‌گذاری کنند. مترادف و متضادهای متن را شناسایی و برای برخی واژگان تعیین شده هم خانواده بیابند. برای خانه هم تکالیف در تمامی حوزه‌ها تعیین و از والدین خواسته می‌شد تا همکاری و همراهی لازم را با فرزندانشان داشته باشند. در مقابل، گروه کنترل نیز با همان روش معمول (بدون استفاده از محتوای تکمیلی مجلات رشد) آموزش دید. پس از پایان فرایند مداخله، در جلسه بعدی پس‌آزمون یادگیری برگزار و نتایج ثبت و جهت تجزیه و تحلیل وارد نرم‌افزار

^۱. Bloom

SPSS شد. در جدول (۱) نمونه‌هایی از محتواهای انتخاب شده در طی فرآیند مداخله با ذکر شمارگان مجله و صفحات مربوطه همراه با حوزه موضوعی مرتبط آمده است.

جدول ۱. برخی از مهم‌ترین اقدامات انجام شده در طی فرآیند مداخله

حوزه موضوعی	توصیف فرآیند مداخله انجام شده
مقدمه	معرفی و طرح پژوهش: آشنایی با معلمان و دانش‌آموزان، بیان کلیات، اهداف و فرآیند پژوهش برای آنان، ایجاد انگیزه و توضیحات لازم مثال‌هایی از استفاده از هر کدام از مجلات در شماره‌های مختلف به شرح زیر است.
املا	«مجله شماره ۷» ننه اقدس و مهمان‌های جوان صفحات ۳۰ و ۳۱ دفترچه خاطرات یک زنبور فهیم تشویق دانش‌آموزان به خاطره‌نویسی و تقویت مهارت املانویسی و انشانویسی
انشا	«مجله شماره ۶» صفحات ۱۶ و ۱۷ فضایی‌ها و سؤالات مهمشان تقویت قوه تخیل صفحات ۲۰ و ۲۱ فردا عید است آشناکردن دانش‌آموزان با مراسم عید نوروز و چهارشنبه‌سوری
خواندن و درک مطلب	«مجله شماره ۴» صفحه ۱ داستان بفرمایید با دیوها آشنا شوید. شعرهای صفحات ۴ و ۵ هدف آشناکردن دانش‌آموزان با لحن مناسب برای خواندن شعر و همچنین اشاره به مناسبت‌هایی مثل شهادت حاج قاسم سلیمانی و میرزا تقی‌خان فراهانی (امیرکبیر) و اشاره به زندگی‌نامه و دستاوردهای زندگی ارزشمند این بزرگ‌مردان.
گسترش دایره واژگانی	«مجله شماره ۹» شعرهای صفحات ۲ و ۳ تمرین روان‌خوانی و آموزش لحن‌های متناسب با موضوع هر شعر «مجله شماره ۶» صفحه ۱۲ و ۱۳ از جلیک تا طلای سیاه افزایش اطلاعات عمومی و دانستنی‌های دانش‌آموزان در رابطه با چگونگی تولید نفت و موارد کاربرد نفت در صنایع مختلف
	صفحات ۱۶ و ۱۷ فضایی‌ها و سؤالات مهمشان تقویت قوه تخیل «مجله شماره ۵» صفحه ۲۲ و ۲۳ بلندپرواز و آزاد افزایش اطلاعات عمومی و دانستنی‌های دانش‌آموزان در مورد انواع عقاب‌ها

در خصوص رعایت اخلاق در پژوهش، به مشارکت‌کنندگان در پژوهش اعم از معلمان و دانش‌آموزان در خصوص اهداف و روند پژوهش توضیحات لازم داده شد. به دانش‌آموزان در خصوص اختیاری بودن همکاری آنان و اینکه نتایج پیش‌آزمون - پس‌آزمون و اطلاعات منتج از آن صرفاً در پژوهش استفاده خواهد شد و کاملاً محرمانه خواهد بود، اطمینان خاطر داده شد. همچنین، در باب عدم تأثیر نتایج پیش‌آزمون - پس‌آزمون پژوهش بر نتایج ارزشیابی نهایی درس فارسی دانش‌آموزان به آنان اطمینان داده شد تا با خاطری آسوده در پژوهش شرکت کنند.

یافته‌های تحقیق

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها علاوه بر آمار توصیفی از آمار استنباطی نیز استفاده شد. در سطح آمار استنباطی باتوجه به اینکه پیش از اجرای طرح آزمایشی از پیش‌آزمون استفاده شده است و نیز به دلیل برقراری فرض‌های همگنی واریانس گروه‌ها و نرمال بودن داده‌های مورد بررسی در زمینه متغیر یادگیری از تحلیل کوواریانس استفاده شد. نخست در جدول (۲) درصد شرکت‌کنندگان در هر یک از گروه‌های آزمایش و کنترل به تفکیک ارائه شده است.

جدول ۲. توزیع فراوانی شرکت‌کنندگان برحسب گروه

گروه	فراوانی	درصد
آزمایش	۲۰	۵۰
کنترل	۲۰	۵۰
کل	۴۰	۱۰۰

همان‌طور که جدول (۲) نشان می‌دهد تعداد ۲۰ نفر از شرکت‌کنندگان معادل ۵۰٪ در گروه آزمایش و تعداد ۲۰ نفر از آن‌ها معادل ۵۰٪ در گروه کنترل قرار دارند.

فرضیه پژوهش

بهره‌گیری از محتوای تکمیلی مجلات رشد دانش‌آموز بر یادگیری فارسی دانش‌آموزان پایه چهارم ابتدایی در پساکرونا مؤثر است.

ابتدا شاخص‌های توصیفی (میانگین و انحراف استاندارد) متغیر یادگیری فارسی را در بین دو گروه آزمایش و گروه کنترل را در جدول (۳) مرور می‌کنیم.

جدول ۳. شاخص‌های توصیفی دو گروه آزمایش و کنترل در پیش‌آزمون و پس‌آزمون متغیر یادگیری فارسی

متغیر	آزمون	گروه کنترل		گروه آزمایش	
		میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد
یادگیری فارسی	پیش‌آزمون	۱۰/۹۸	۴/۱۷	۱۳/۵۶	۳/۴۰
	پس‌آزمون	۱۲/۳۷	۴/۰۱	۱۶/۶۶	۳/۱۰

همان‌طور که در جدول (۳) ملاحظه می‌شود میانگین نمرات متغیر یادگیری فارسی در گروه آزمایش در پس‌آزمون نسبت به پیش‌آزمون افزایش داشته است. با توجه به اینکه بررسی اثربخشی مجلات رشد در یادگیری درس فارسی با استفاده از تحلیل کوواریانس صورت گرفته است، لذا ابتدا پیش‌فرض‌های آزمون تحلیل کوواریانس بررسی و نتایج آن در جداول زیر ارائه می‌گردد.

(۱) بررسی پیش‌فرض نرمال بودن توزیع داده‌های مربوط به نمرات متغیر یادگیری فارسی

به‌منظور بررسی پیش‌فرض نرمال بودن توزیع نمرات (آزمون نرمالیتی)، از آزمون کولموگرو-اسمیرنوا^۱ استفاده شد. نتایج این آزمون در مورد نرمال بودن توزیع نمرات متغیرهای وابسته بررسی شد که در جدول (۴) ارائه شده است:

جدول ۴. آزمون کولموگرو-اسمیرنو برای نرمال بودن داده‌ها

متغیر	گروه	آماره آزمون	درجه آزادی	سطح معناداری
یادگیری	پیش‌آزمون	۰/۱۳۳	۴۰	۰/۹۵۱
فارسی	پس‌آزمون	۰/۱۲۱	۴۰	۰/۹۱۴

همان‌طور که نتایج جدول (۴) نشان می‌دهد، سطح معنی‌داری برای متغیر یادگیری بیشتر از ۰/۰۵ است و نتیجه گرفته می‌شود که متغیر مذکور از توزیع نرمال برخوردار است. بنابراین، پیش‌فرض نرمال بودن داده‌ها با استفاده از آزمون کولموگرو-اسمیرنو تأیید می‌شود.

(۲) بررسی برابری پیش‌فرض واریانس‌های مربوط به متغیر یادگیری

به‌منظور بررسی پیش‌فرض همسانی واریانس نمرات متغیر یادگیری فارسی از آزمون لوین استفاده شد. نتایج این آزمون در جدول (۵) آمده است:

^۱. Kolmogorov-Smirnov

جدول ۵. نتایج آزمون لوین برای بررسی همسانی واریانس‌های متغیر یادگیری فارسی

متغیر	گروه	آماره لوین	درجه آزادی ۱	درجه آزادی ۲	سطح معناداری
یادگیری فارسی	پیش‌آزمون	۰/۵۱۴	۱	۳۸	۰/۴۷۸
	پس‌آزمون	۱/۷۸۸	۱	۳۸	۰/۱۸۹

همان‌طور که نتایج جدول فوق نشان می‌دهد، سطح معناداری برای متغیر یادگیری بیشتر از ۰/۰۵ است (p-value > 0/05) بنابراین، فرض صفر در سطح معناداری ۰/۰۵ رد نشده و نتیجه گرفته می‌شود که پیش‌فرض همسانی واریانس نمرات در متغیر مذکور برقرار است. به بیان دیگر، پیش‌آزمون در دو گروه آزمایشی و کنترل دارای تأثیر یکسان بوده است. با توجه به برقراری مفروضات لازم جهت اجرای آزمون آماری تحلیل کوواریانس، نتایج حاصل به شرح جدول (۶) است.

جدول ۶. نتایج تحلیل کوواریانس برای مقایسه بین میانگین دو گروه

منبع تغییرات	مربع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	سطح معناداری	مجذور اتا
مدل تصحیح‌شده	۴۹۵/۴۲۸	۲	۲۴۷/۷۱۴	۵۱/۸۹۳	۰/۰۰۰	۰/۷۳۷
اثر ثابت	۹۴/۱۰۱	۱	۹۴/۱۰۱	۱۹/۷۱۳	۰/۰۰۰	۰/۳۴۸
پیش‌آزمون	۳۱۱/۶۰۱	۱	۳۱۱/۶۰۱	۶۵/۲۷۷	۰/۰۰۰	۰/۶۳۸
گروه	۴۹/۴۱۵	۱	۴۹/۴۱۵	۱۰/۳۵۲	۰/۰۰۳	۰/۲۱۹
خطا	۱۷۶/۶۲۰	۳۷	۴/۷۷۴			
کل	۹۱۰۳/۸۱۳	۴۰				

نتایج تحلیل کوواریانس نشان می‌دهد که بعد از حذف اثر هم پراش (تعدیل نمرات پیش‌آزمون)، بین میانگین گروه‌های آزمایش و کنترل تفاوت معنی‌داری وجود دارد. ($F_{(37,1)}=10/35, p<0/005$ partial $\eta^2=21/9\%$) با در نظر گرفتن مجذور اتا می‌توان گفت که استفاده از محتوای تکمیلی مجلات رشد دانش‌آموز پس از تعدیل اثر پیشین، ۲۱/۹ درصد واریانس نمرات پس‌آزمون یادگیری فارسی را تبیین می‌کند. از طرفی برای متغیر گروه چون سطح معناداری آن کمتر از ۰/۰۵ است؛ پس، نشان می‌دهد که بین میانگین نمرات گروه آزمایش و کنترل پس از حذف اثر پیش‌آزمون تفاوت معنی‌داری وجود دارد. در واقع می‌توان گفت بهره‌گیری از محتوای مجلات رشد دانش‌آموز به‌عنوان یک منبع تکمیلی می‌تواند بر بهبود سطح یادگیری فارسی دانش‌آموزان در حوزه‌های املا، نگارش، توسعه شبکه واژگانی، درک مطلب، برقراری ارتباط، توسعه مهارت داستان‌نویسی و خلاصه‌برداری و... تأثیر معناداری داشته باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

در پژوهش حاضر به بررسی اثربخشی محتوای تکمیلی مجلات رشد بر بهبود یادگیری فارسی دانش‌آموزان پسر پایه چهارم ابتدایی در پساکرونا پرداخته شد. روش پژوهش نیمه‌آزمایشی با پیش‌آزمون - پس‌آزمون همراه با گروه کنترل بود. جامعه آماری پژوهش را تمامی دانش‌آموزان پسر پایه چهارم ابتدایی شهرستان بیرجند در سال تحصیلی ۰۲-۰۱ تشکیل می‌داند. نمونه آماری پژوهش نیز تعداد ۴۰ نفر از دانش‌آموزان پسر پایه چهارم ابتدایی بودند که به شیوه نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. جهت جمع‌آوری اطلاعات از آزمون پیشرفت تحصیلی محقق ساخته فارسی در پیش‌آزمون - پس‌آزمون استفاده شد. نتایج نشان داد که بین میانگین نمرات متغیر یادگیری فارسی در بین گروه‌های آزمایش و کنترل تفاوت معناداری وجود دارد.

برنامه درسی فارسی بر مبنای برنامه درسی ملی دارای اهداف متعددی در حوزه‌های تعقل، ایمان، علم، اخلاق و عمل است که در طی آموزش مجازی به دلیل عدم حضور فراگیران، نبود تعاملات لازم بین معلم و دانش‌آموز و حتی دانش‌آموزان با یکدیگر امکان تحقق بسیاری از این اهداف محقق نشد و از این منظر با مشکلات متعددی مواجه شد. در

این میان، این درس به دلیل اینکه مهم‌ترین منبع برای «خواندن و درک مطلب» محسوب می‌شود و نشان‌دهنده هویت ملی، جلال و عظمت فرهنگ ایرانی است و از سوی دیگر، در دستیابی به اهداف و مهارت‌های اساسی و مهم زندگی آینده نیز غیرقابل‌انکار است، نیازمند توجه بیش‌تری است. درس فارسی یک از دروس و شاید زیربنایی‌ترین درس در مقطع ابتدایی به شمار می‌رود که موفقیت دانش‌آموزان در سایر دروس نیز تا حد زیادی به این درس و به توانایی خواندن دانش‌آموزان و درک مطالب آنان از محتوای خوانده‌شده بستگی دارد (Madrasi Saryazdi et al, 2017).

یکی از معضلاتی که در طی آموزش مجازی متأسفانه اتفاق افتاد این بود که دانش‌آموزان با کتاب و خواندن عمیق و مهارت‌های درک مطلب بیگانه شدند و این امر ضعف خواندن و ضعف ذخیره‌سازی را در آنان تشدید کرد. لذا اولین گام برای رفع این مشکل بهبود انگیزش دانش‌آموزان و ایجاد علاقه‌مندی در آنان در ارتباط با افزایش مدت‌زمان مطالعه بود. از آنجایی که مجلات رشد دانش‌آموز مطالب خود را بر سه محور مهم سرگرمی، آموزش و تزکیه، تهیه و تنظیم می‌کند و همواره اصل جذابیت را در رویکردهای خود در نظر داشته است، لذا این امر محقق شد. مشاهدات کلاسی و نتایج ارزشیابی حاکی از بهبود مدت‌زمان مطالعه دانش‌آموزان در محیط خانه و در نتیجه بهبود عملکرد آنان در زمینه خواندن و درک مطلب، املاء و انشاء و رفع ضعف‌های ناشی از آن بود. این بخش از یافته‌های پژوهش با نتایج شاه‌محمدی (Shah Mohammadi, 2018) و محمدی (Mohammadi et al, 2016) همسو است. در تبیین این نتایج می‌توان افزود که رفع کاستی‌های موجود و بهبود یادگیری دانش‌آموزان در یادگیری درس فارسی به دلیل اینکه زبان رسمی کشور، زبان فارسی است و به نوعی کلید فهم علم و ادب تمدن ایرانی است و ابزار مهم در برقراری ارتباط با دیگران، لازم به نظر می‌رسد تا در کنار آموزش رسمی، از منابع کمک‌آموزشی مجلات رشد نیز بهره گرفته شود.

از سوی دیگر، مجلات رشد سعی دارد از محدودکردن و یک‌جانبه‌گرایی محتوایی در طراحی و تولید محتوا اجتناب ورزد؛ بنابراین، در طراحی مجلات سعی شده است تا باتوجه‌به بهره‌گیری از اصل شوخ‌طبعی و طنز در حین ایجاد سرگرمی به آنان آموزش نیز داده شود و در فضایی شاد و پرنشاط، خوانندگان را به مطالعه متون مفید و مشارکت در فعالیت‌های مهارت‌آموزی تشویق کند و از این رهگذر زمینه موفقیت تحصیلی و بهبود عملکرد یادگیرندگان و یادگیری عمیق‌تر و پایدارتر را فراهم نماید. این نتایج با یافته‌های شاه‌محمدی (Shah Mohammadi, 2020) همسو است. چرا که امروزه مطالعه مهم‌ترین عامل در انتقال مفاهیم، افزایش سطح آگاهی و رشد اجتماعی و کسب مهارت‌های زندگی محسوب می‌گردد. این امر در بین نسل دانش‌آموز بیش از سایرین اهمیت دارد چرا که در صورت عدم ترویج فرهنگ مطالعه کتاب و منابع کمک‌آموزشی شخص در مدار فرهنگی خود منجمد می‌گردد.

بهره‌گیری از طنز و شوخ‌طبعی و همچنین داستان در بهبود انگیزش دانش‌آموزان و به تبع آن بر بهبود یادگیری آنان اثربخش است. چراکه دانش‌آموزان از آنچه لذت می‌برند به سمت آن نیز جذب می‌شوند و یکی از مواردی که در بهبود سرعت خواندن آنان و صحیح‌خوانی آنان با رعایت فرازوفروود مناسب نقش داشت، همین عامل بود. محتوای مجلات به دلیل بهره‌گیری از رنگ‌های شاد، متون کوتاه، اشعار و تصویرگری دانش‌آموزان را بر آن می‌داشت تا با شور و هیجان بیشتری خواندن متون را دنبال نمایند. البته این عامل در میزان دقت آنان و توجه به شکل حروف نیز تأثیرگذار بود و سبب شد تا حافظه دیداری آنان نیز تقویت گردد و تا حد زیادی مشکلات املائی آن برطرف گردد و نتایج ارزشیابی املا دانش‌آموزان کاملاً تصدیق‌کننده نتایج فوق بود که این نتایج با یافته‌های شیرزادپور و کاظمی (Shirzadpour & Kazemi, 2019)، رستمی‌نژاد و همکاران (Rostaminejad et al, 2022) و عجم و همکاران (Ajam et al, 2022) همسو است. این پژوهش‌ها نشان می‌دهند که هنگامی که تدریس و آموزش با بازی، شوخ‌طبعی و یا فعالیت هنری همراه گردد، دانش‌آموزان کمتر خسته می‌شوند، در نتیجه بهتر گوش می‌سپارند و در فعالیت‌های کلاسی مشارکت خواهند داشت. این محیط پویا و خوشایند در بهبود یادگیری دانش‌آموزان موثر است.

از سوی دیگر تنوع در متنوع خوانداری و تأکید بر واژگان پر بسامد سبب می‌شود تا دانش‌آموزان در زمینه درک واژگان و همچنین توسعه شبکه واژگانی از طریق ساخت مفاهیم مرتبط با یک واژه (شبکه واژگانی)، هم خانواده،

مترادف و متضاد در استفاده و به‌یادسپاری واژگان، در جمله‌سازی و تولید متون نوشتاری موفق‌تر عمل نمایند. به‌علاوه، آنان حتی در استفاده از علائم نگارشی خیلی دقیق‌تر عمل می‌کردند و حساسیت دیداری آنان در به‌کارگیری علائم نگارشی بهبود پیدا کرده و در آفرینش متن خود به کار می‌گرفتند. این یافته‌ها با نتایج پژوهش علوی‌مقدم و خیرآبادی (Alavi Moghaddam & Kheirabadi, 2014) همسو است. نتایج این پژوهش نشان داد که مخاطب‌شناسی یکی از ارکان مهم در زمینه نگارش متون مربوط به ادبیات کودک و نوجوان است. استفاده از واژگان دشوار و نامانوس لذت خواندن را از دانش آموز گرفته و سبب می‌شود تا آموزش و یادگیری مختل شود. بنابراین برای اثربخشی هرچه بهتر و بیشتر مجلات رشد لازم است تا معلمان به هنگام استفاده از آن بر نقش و اهمیت واژگان پایه در توسعه شبکه واژگانی دانش آموزان توجه نمایند.

در بحث از محدودیت‌های پژوهش، می‌توان به مداخلات آزمایشی توسط پژوهشگر اشاره کرد که می‌تواند بر سوگیری نتایج اثرگذار باشد. همچنین، شیوه نمونه‌گیری در دسترس یکی دیگر از محدودیت‌هایی پژوهش بود که طبیعتاً قابلیت تعمیم نتایج را محدود می‌سازد. عدم وجود مرحله پیگیری از دیگر محدودیت‌های مطالعه فوق بود؛ لذا، پیشنهاد می‌گردد سایر پژوهشگران با رفع محدودیت‌های روش‌شناختی مطالعه حاضر نسبت به انجام پژوهش‌های جدید با جوامع و حجم نمونه‌های متفاوت مبادرت ورزند و قدرت تعمیم‌دهی نتایج را بهبود بخشند. به‌علاوه، به همکاران محترم آموزشی دوره ابتدایی توصیه می‌گردد از طریق تلفیق ساعات درسی زمینه به‌کارگیری محتوای مجلات رشد را در مدرسه و کلاس درسشان فراهم سازند؛ به‌عنوان مثال، می‌توان با بهره‌گیری از مجلات رشد و تلفیق ساعات درسی هنر و فارسی زمینه بروز خلاقیت و حس زیبایی‌شناختی دانش‌آموزان را پرورش داد. همچنین، پیشنهاد می‌گردد تا معلمان محتوای مجلات رشد دانش‌آموز را باهدف تعمیق یادگیری دانش‌آموزان از طریق گنجاندن تمرین‌های بسطی - امتدادی در خانه و به مدد مشارکت والدین دنبال نمایند. می‌توان در برگزاری پویش‌های مدرسه‌ای همچون نقاشی همگانی و... از محتوای مجلات رشد نیز استفاده کرد. پیشنهاد می‌گردد از طریق برگزاری کارگاه‌های آموزشی همچون جلسات آموزش خانواده زمینه آشنایی هرچه بیشتر والدین با محتوای مجلات رشد را فراهم آورد و از این طریق بتوان اوقات فراغت دانش‌آموزان را فارغ از اینترنت، بازی‌های رایانه‌ای و گوشی‌های هوشمند پر کرد و زمینه هرچه بهتر و بیشتر بهداشت و سلامت روان دانش‌آموزان را تأمین کرد.

مشارکت نویسندگان

در مطالعه حاضر، آقای حسن ضابط مشارکت بالایی در گردآوری، تجزیه و تحلیل اطلاعات و گزارش پایانی داشت. همچنین، سرکار خانم قاسمی نیز زحمت آماده‌سازی، طراحی، اجرای پیش‌آزمون - پس‌آزمون، تجزیه و تحلیل نتایج و ثبت آن جهت انجام تحلیل آماری را عهده‌دار بودند.

تشکر و قدردانی

از اساتید، پرسنل محترم آموزشگاه شهید آیت دوره دوم و همچنین، معلمان و دانش‌آموزان عزیز پایه چهارم آموزشگاه که ما را در انجام هر چه بهتر پژوهش یاری کردند، صمیمانه تشکر می‌گردد.

تعارض منافع

«هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است»

COPYRIGHTS

©2021 The author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, as long as the original authors and source are cited. No permission is required from the authors or the publishers.

References

- Ajam, A. A., Zabet, H., & Nesai, M. (2022). A phenomenological study of the challenges of virtual education and evaluation in primary schools from the perspective of teachers and parents. *Iranian Journal of Distance Education*, 4(2), 9-22. doi.10.30473/idej.2023.63813.1101 [in Persian]
- Alavi Moghaddam, S. behnam, & Kheirabadi, M. (2014). The Study of Core Vocabulary in Children's Stories and Poems of "Roshde Noamuz" Magazine TT. *mdrsjrns*, 5(2), 139–160. <http://irr.modares.ac.ir/article-14-10709-fa.html> [in Persian]
- Arian Nejad, K. (2023). Document of fundamental transformation in the education system., *the fifth national conference of professional researches in psychology and counseling with the teacher's perspective approach*,. <https://civilica.com/doc/176084> [in Persian]
- Cheong, P. H., Shuter, R., & Suwinyattichaiorn, T. (2016). Managing student digital distractions and hyperconnectivity: communication strategies and challenges for professorial authority. *Communication Education*, 65(3), 272–289. doi.10.1080/03634523.2016.1159317
- Daniel, S. J. (2020). Education and the COVID-19 pandemic. *Prospects*, 49(1–2), 91–96. doi.10.1007/s11125-020-09464-3
- Dontre, A. J. (2021). The influence of technology on academic distraction: A review. In *Human Behavior and Emerging Technologies* (Vol 3, Number 3, bl 379–390). John Wiley and Sons Inc. doi.10.1002/hbe2.229
- Gandolfi, A. (2021). Planning of school teaching during Covid-19. *Physica D: Nonlinear Phenomena*, 415. doi.10.1016/j.physd.2020.132753
- Madrasi Saryazdi, A. A.-S., Naderi, E., Saif Naraghi, M., & Ahghar, Q. (2017). Designing the theoretical concept of the curriculum with an entrepreneurial approach for the Persian course of the elementary school. *Research paper on Persian language teaching to non-Persian speakers*, 7(1), 53-76. doi.10.30479/jtpsol.2018.1477
- Mazaheri, H. (2013). A comparative study of child growth magazine with child magazine of America, India and England in order to promote child growth magazine. *Education Research Institute* [in Persian]
- Misirli, O., & Ergulec, F. (2021). Emergency remote teaching during the COVID-19 pandemic: Parents experiences and perspectives. *Education and Information Technologies*, 0123456789. doi.10.1007/s10639-021-10520-4
- Mohammadi, R., Kian, M., & Ali Asgari, M. (2016). Analyzing teachers' attitudes towards changing the new reading and writing curriculum for the fourth grade of elementary school. *Qualitative Research in Curriculum*, 3(8), 53–79. doi.10.22054/qric.2019.27190.184 [in Persian]
- Mohebi Amin, A., & Mohebi Amin, S. (2022). Narrating the content of practical knowledge of primary school teachers in the post-corona era. *Research in elementary science education*, 4(8), 24–37 [in Persian]
- Nouri Shirazi, Z., Qanbari Hamidabadi, M., Alipour, Z., & Hashemi, A. S. (2021). Investigating the impact of Azobel's theory concept map in preventing academic failure and learning deterioration in the era of Corona. *A new approach in educational sciences*, 3(2), 22-26. doi.10.22034/naes.2020.263114.1084 [in Persian]
- Rajab, M. H., Gazal, A. M., & Alkattan, K. (2020). *Challenges to Online Medical Education During the COVID-19 Pandemic*. *Cureus*, 12 (7), e8966-e8976.
- Rajabi ghasabeh, S. (2023). The effectiveness of positive behavioral techniques on reducing the level of violence among elementary school teachers in Natanz city. *Research in*

elementary education, 5(9), 122-141.

https://reek.cfu.ac.ir/article_3049_13f9a69682c336881d650e1fcbe79f6a.pdf [in Persian]

Rostaminejad, M. A., Zabet, H., Ajam, A. A., & Sadeghi, N. (2022). Factors affecting students' digital distraction in e-learning in the days of Covid-19. *Teaching Research*, 10(1), 1-24. doi.10.34785/J012.2022.001 [in Persian]

Shah Mohammadi, N. (2018). Evaluation of the student ROSHD magazine from the eyes of experts, teachers and students. *Media Science Quarterly*, 30(1), 39-. doi.20. 1001.1. 10227180. 1398. 30.1.3.0 [in Persian]

Shah Mohammadi, N. (2020). The role of ROSHD magazines in improving planning and study skills among students. *Sociology of Education*, 6(1), 86-97 [in Persian]

Shirzadpour, S., & Kazemi, M. (2019). How we were able to improve learning in multi-grade students by combining the contents of Roshd magazines with the curriculum. *The fourth national conference of new approaches in education and research*.

<https://civilica.com/doc/981795> [in Persian]

Tang, T., Abuhmaid, A. M., Olaimat, M., Oudat, D. M., Aldhaeebi, M., & Bamanger, E. (2020). Efficiency of flipped classroom with online-based teaching under COVID-19. *Interactive Learning Environments*, 0(0), 1–12. doi.10.1080/10494820.2020.1817761

Viner, R. M., Russell, S. J., Croker, H., Packer, J., Ward, J., Stansfield, C., Mytton O., Bonell, C., & Booy, R. (2020). School closure and management practices during coronavirus outbreaks including COVID-19: a rapid systematic review. *The Lancet Child and Adolescent Health*, 4(5), 397–404. doi.10.1016/S2352-4642(20)30095-X